

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Státní sociální podpora a Evropská unie

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Mgr. Hana Francová

Autor:

Veronika Vránková

22. 5. 2007

State social support and European Union

Help and support to a family is dissimilar in different countries according to the predominant principles in their social policy.

The aim of this work is to give a synopsis of the current financial allowances to families in several countries of the European Union and to outline the dissimilarities among them. The partial aim is to point at the inadequate solutions in the state social support system in the Czech Republic and to suggest some more suitable solutions.

Diploma work was created by means of the method of the qualitative research with the use of the secondary data analysis. The main body comprises five EU member states chosen by the method of the casual selection, regarding to their family policy system (Great Britain, Sweden, Germany, Spain and Slovakia). Information was acquired from several foreign language sources, largely from web sites of the competent departments, and international sources (MISSOC, EURES). Acquiring actual information wasn't always easy because different sources provided dissimilar information.

It has figured out that the most important benefit for families is the child allowance, which is paid out in all studied countries. The criteria for the calculation of its rate are different –the age of a child, the sequence of a child in a family, the income of a family (only in the Czech Republic), eventually health disability of a child.

The next benefit provided is the parental allowance, which is paid out only in three surveyed countries (Germany, the Czech Republic and Slovakia), it is paid out in Sweden too, but from parental insurance. The payment of benefits in Germany depends on the monthly income of a family; however, in the Czech Republic and Slovakia a parent, that cares for a child, can support his family without a financial limit, but it is not easy to coordinate work and the care for the family in the Czech Republic, because only small percentage of women has the opportunity to get part-time jobs.

In my opinion, we can find the inspiration how to relieve the national budget from costs on payment of parental allowance in Swedish social insurance system, which is financed by contributions from employers, employees and taxes.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Státní sociální podpora a Evropská unie vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v příložené bibliografii.

Souhlasím s použitím práce k vědeckým účelům.

V Českých Budějovicích 22. 5. 2007

Vránková Veronika

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Mgr. Haně Francové za věnovaný čas, odborné vedení a cenné připomínky při konzultacích.

Obsah

Úvod	7
1. Současný stav	8
1.1 Rodinná politika	8
1.1.1 Definice rodinné politiky	8
1.1.2 Cíle rodinné politiky	8
1.1.3 Cíle rodinné politiky České republiky dle Národní koncepce rodinné politiky	9
1.1.4 Základní modely rodinné politiky	10
1.2 Legislativní úprava	13
1.2.1 Legislativní úprava rodinné politiky v rámci EU	13
1.2.2 Legislativní úprava státní sociální podpory v rámci EU	14
1.2.3 Státní sociální podpora v České republice	15
1.3 Životní minimum	23
1.3.1 Minimální příjmové veličiny	23
1.3.2 Životní minimum v České republice	23
2. Cíle práce	25
3. Metodika	26
4. Výsledky	27
4.1 Finanční podpora rodiny ve Velké Británii	27
4.1.1 Přídavek na dítě	27
4.1.2 Jiné dávky poskytované rodinám	28
4.2 Finanční podpora rodiny ve Španělsku	30
4.2.1 Přídavek na dítě	30
4.2.2 Jiné dávky poskytované rodinám	30
4.3 Finanční podpora rodiny v Německu	32
4.3.1 Přídavek na dítě	32
4.3.2 Rodičovský příspěvek	32
4.3.3 Jiné dávky poskytované rodinám	33
4.4 Finanční podpora rodiny ve Švédsku	34

4.4.1 Přídavek na dítě	34
4.4.2 Jiné dávky poskytované rodinám	34
4.4.3 Rodičovské pojištění	35
4.5 Finanční podpora rodiny na Slovensku	36
4.5.1 Přídavek na dítě	36
4.5.2 Rodičovský příspěvek	36
4.5.3 Jiné dávky poskytované rodinám	36
5. Diskuse	38
6. Závěr	42
7. Seznam použitých zdrojů	43
8. Klíčová slova	47
9. Přílohy	48

Úvod

Rodina je v dnešní době chápána jako základní jednotka společnosti. Je takzvanou primární skupinou, která slouží k prvotní socializaci člověka a tvoří významný prvek pro úspěšný rozvoj společnosti. Proto stát o rodinu pečuje prostřednictvím rodinné politiky. Ta se v různých státech Evropské unie liší. Cílem Společenství však není systémy rodinných politik harmonizovat, ale zajistit, aby pracovník, pohybující se v rámci Společenství, neztratil všechna práva na sociální zabezpečení (respektive rodinné dávky).

Vzhledem k těmto skutečnostem jsem si vybrala téma Státní sociální podpora a Evropská unie. Ve své práci se věnuji finanční podpoře rodiny v několika vybraných zemích EU a nastiňuji odlišnosti mezi nimi. Jaké dávky jsou poskytovány? Za jakých podmínek? To jsou hlavní otázky, které bych chtěla svou prací zodpovědět.

Výzkum byl zpracován sekundární analýzou dat. Data byla získávána z několika cizojazyčných zdrojů, převážně z internetových stránek příslušných ministerstev vybraných zemí (Německo, Velká Británie, Švédsko, Španělsko a Slovensko) a mezinárodních zdrojů (MISSOC: Mutual Information System on Social Protection in the EU Member States and the EEA a EURES: The European Job Mobility Portal). Získat aktuální data nebylo vždy snadné, jelikož informace (převážně výše dávek) se u různých zdrojů lišily. Příčinou často byly neaktualizované informace na stránkách příslušných ministerstev.

1. Současný stav

1.1 Rodinná politika

1.1.1 Definice rodinné politiky

Dle Krebse(18) rodinnou politikou rozumíme vědomé a cílené působení veřejných institucí na právní, ekonomický a sociální stav rodin, na její členy a na její prostředí. Toto působení staví rodinu pod zvláštní ochranu státu, jejíž nedílnou součástí by mělo na druhé straně být i garantování práv na svobodu a sebeurčení členů rodin, které by vylučovalo přímé zásahy státu mířící k ovlivňování rodinného chování.(18)

V zemích západní Evropy lze dnešní rodinnou politiku charakterizovat jako komplexní. Zahrnuje jak finanční dávky poskytované rodinám, tak i opatření veřejnoprávního charakteru, která mají dopad na život a sociální situaci rodin.(37)

1.1.2 Cíle rodinné politiky

Rodinná politika v jednotlivých státech může sledovat více cílů. Tyto cíle se kromě rodiny jako celku mohou vztahovat také na jednotlivé skupiny rodin, které mají určité potřeby, nebo trpí zvláštním zatížením.(18)

Hlavním cílem rodinné politiky v moderních státech je v zásadě zmírňování narůstajících nákladů rodin při opatrování mladé generace především prostřednictvím přímé peněžní transakce, nepřímým poskytováním veřejných statků, finanční pomoci, slev a výhod. K dalším důležitým cílům rodinné politiky může patřit např.: posílení společenské vážnosti rodiny a manželství, ochrana svobodného a všestranného rozvoje každého člena rodiny, zlepšování životních podmínek pro optimální rozvoj dítěte, slučitelnost role rodiče se zaměstnáním aj.(18)

1.1.3 Cíle rodinné politiky České republiky dle Národní koncepce rodinné politiky(23)

Základním cílem rodinné politiky České republiky je vytvořit všestranně příznivější společenské klima a podmínky pro rodinu, které by lidem umožňovaly realizovat vlastní životní strategie v naplňování partnerských a rodičovských plánů.(23)

Mezi *odvozené obecné cíle* pak patří:

- zajistit, aby se vytváření všestranně příznivých podmínek pro rodinu stalo centrem trvalé pozornosti politické i správní reprezentace země,
- posilovat vědomí hodnoty rodiny a vlastní odpovědnosti za její funkčnost u dnešní mladé generace a následujících generací,
- posilovat ekonomickou a sociální nezávislost rodin na trhu práce prostřednictvím daňového systému a systému sociálního zabezpečení tak, aby mohla plnit svoji úlohu ve všech obdobích svého vývojového cyklu,
- koncipovat a rozvíjet rodinnou politiku jako dlouhodobou společenskou aktivitu za pomoci veřejného sektoru, občanského sektoru, komerčního sektoru, odborníků, médií a široké občanské veřejnosti,
- rozvíjet výzkum, který by poskytl dostatek poznatků o aktuálních potřebách rodiny, způsobech jejich uspokojování a pomohl tak koncipovat účinnou rodinnou politiku.(23)

Mezi *odvozené specifické cíle* nakonec patří:

- vytvářet rodinnou politiku tak, aby rodiny mohly mít tolik dětí, kolik chtějí, v době, kterou si zvolí,
- minimalizovat handicapy dětí vyrůstajících v ekonomicky a sociálně oslabených či neúplných rodinách,
- vytvářet rodičům vhodné podmínky pro sladění nároků trhu práce s nároky péče o nezaopatřené děti a nesoběstačné členy rodiny.(23)

1.1.4 Základní modely rodinné politiky

a) Vývoj rodinných politik

Po skončení druhé světové války se rodina stala středem zájmu evropských států, a to nejen z důvodu potřeby ekonomického růstu, ale také z důvodu ideologického. Byla chápána jako jediný zdroj reprodukce společnosti, na níž se značně podepsaly válečné ztráty na lidských životech. Po druhé světové válce se tedy začíná rodinná politika rozvíjet jako samostatná oblast sociální politiky.(15)

V poválečných letech došlo ve vývoji rodinné politiky k nevídanému společenskému konsensu v otázce zuniverzálnění finanční podpory od státu pro rodiny s dětmi. Tento úspěch reagoval na dlouhotrvající potřebu zajištění rodinného příjmu, postačujícího na zaopatření živitele a celé jeho rodiny, včetně tehdy obvyklé manželky v domácnosti. Postupem času se však rodinné politiky začaly stále více ideologicky odlišovat a ubírat se rozdílnými směry. Zatímco se skandinávské státy ubíraly k liberálnější politice, jihoevropské státy se silnějším vlivem církve setrvaly u politické podpory tradičního rodinného modelu. Některé státy tak realizují propopulační politiku, jiné zas politiku nevměšování se státu do soukromí svých občanů. Nejen tyto odlišnosti se pak odrazily v existenci rozdílných systémů rodinné politiky.(15)

b) Základní modely rodinné politiky

Pomoc a podpora rodině je v Evropě obecně uznávanou součástí redistribučních mechanismů. Tato pomoc se ovšem v různých zemích liší podle toho, který princip v sociální politice převládá.(37)

Nejčastěji je citována typologie sociálních států podle Esping-Andersena, jež je založena na tom, do jaké míry je občan závislý na trhu práce, tzn. do jaké míry mu stát umožní neúčastnit se trhu práce aniž by to vážně ohrozilo jeho živobytí. S daným typem státu je pak úzce spjat i typ rodinné politiky. Nejčastěji jsou rozlišovány následující čtyři typy(20):

1) *Liberální systém (anglosaský)* – vyznačuje se pasivní politikou zaměstnanosti, slabou rolí odborů, nízkými sociálními dávkami, rodina v tomto

systemu není nijak výrazně podporována, stát zasahuje pouze v krizových situacích.(20) Sociální dávky jsou poskytovány především rodinám s nízkými příjmy (dělnické třídy, osobám závislým na státě).(35)

2) *Sociálně demokratický systém (skandinávský)* – vyznačuje se vysokými daněmi, aktivní politikou zaměstnanosti, vysokou zaměstnaností žen, štědrými sociálními dávkami. Systém umožňuje lepší propojení pracovní a rodinné sféry než systém liberální.(20)

3) *Konzervativní systém (kontinentální)* – se zaměřuje především na ochranu osob, které jsou znevýhodněny zejména v důsledku těžší zaměstnatelnosti z důvodu zdravotního postižení, ztráty pracovního místa, odchodu do důchodu apod. Finanční podpora od státu je závislá na době pojištění a výši odváděného pojistného. V tomto systému je podporována tradiční dělba rolí v rodině, kdy žena je ekonomicky závislá na muži, živiteli rodiny. Úkolem ženy je pečovat o děti a domácnost, pracovat na zkrácený úvazek. Malá státní podpora tohoto systému skloubit zaměstnání a rodinu má vliv na rodinné plány mladých lidí.(20)

4) *Systém prorodinně orientovaný (latinský)* – svým nevměšováním je podobný režimu liberálnímu, na rozdíl od něho se však spoléhá na pomoc rodiny v ochraně svých členů proti ekonomickým a sociálním rizikům. Ženy v těchto zemích jsou jen velmi málo ekonomicky aktivní. Dochází zde ke konfliktu rodiny a zaměstnání, jenž napomáhá u mladých žen k odkladu či odmítnutí založení vlastní rodiny.(20)

5) K těmto čtyřem typům je možné přiřadit navíc typ pátý: tzv. *postsocialistický systém* sociálního státu. Tento typ se v současné době nachází ve fázi vývoje a své charakteristické prvky teprve utváří. Od počátku 90. let musí jeho zástupci v souvislosti s přechodem na tržní ekonomiku čelit novým sociálním problémům, jako je chudoba, sociální vyloučení, nezaměstnanost. Postupně se odklánějí od prvků státního paternalismu a nivelizace. Tento nový systém naopak podporuje odpovědné sociální chování obyvatel. I když je zde míra ekonomicky aktivních žen poměrně vysoká, systém sociálních dávek v současné době často nemotivuje k pracovnímu zapojení.(20)

Uvedené modely rodinné politiky představují pouze modelové situace. Ve skutečnosti rodinné politiky evropských států přesně nezapadají do jednotlivých ideálních typů.(15) Každá konkrétní země má svůj model rodinné politiky, který je vždy určitým „mixem“ rysů všech výše jmenovaných systémů.(18)

Tabulka 1: **Modely sociálního státu a typy rodinné politiky dle Matějkové(20)**

typ „státu blahobytu“	liberální (anglosaský)	sociálně-demokratický (skandinávský)	konzervativní (kontinentální)	prorodinný (latinský)	postsocialistický
obecné rysy	úloha trhu je prvořadá; pomoc státu náleží jen nejvíce potřebným; minimální stupeň přerozdělování zdrojů	sociální práva každému; stát zajišťuje práce tam, kde není v soukromém sektoru; zavedené vysoké daně a vysoký stupeň přerozdělování zdrojů	profesní sdružení zajišťují základní sociální práva; vysoký stupeň přerozdělování zdrojů	diferenciace podle ekonomické aktivity; neexistuje definice minimální mzdy	vysoký stupeň přerozdělování zdrojů, postupný přechod od státního paternalismu k systému pomoci jen potřebným
efekt na sociální strukturu	existuje nerovnost mezi chudými a bohatými; zavedeno soukromé pojištění	univerzalismus, solidarita; společnost rozšířena na úroveň střední vrstvy, zavedeno univerzální sociální pojištění	hierarchie ve společnosti, loajalita; stát podporuje zajištění minimální životní úrovně	hierarchie ve společnosti, loajalita	postupná diferenciac
podpora rodiny	není stanovena výše minimální mzdy ovlivňující životní minimum; odpovědnost za péči o děti spočívá na rodičích a soukromých institucích	plošné základní dávky rodinám; vysoké ostatní sociální dávky; dlouhá rodičovská dovolená; rozvinutý systém institucí péče o děti	tradiční rodina je základním prvkem sociální struktury, živitel je hlavním zdrojem příjmů; méně rozvinutý systém institucí péče o děti	nízká úroveň dávek, malá pomoc státu rodinám v péči o děti	vysoká zaměstnanost žen, dlouhá rodičovská dovolená, rozvinutý systém péče o děti, nárok na sociální dávky testovaný, jejich výše často nemotivuje k pracovnímu zapojení
ovlivňování gender vztahů	nevměšování se	politika rovnosti pohlaví, podpora dvoupříjmového rodinného modelu	tradiční jednokariérový model	tradiční jednokariérový model	dvoupříjmový model rodiny
sít' stát. institucí péče o děti	málo rozvinutá	velmi rozvinutá	velmi rozvinutá	málo rozvinutá	rozvinutá
forma rodinných dávek	daňové úlevy	univerzální nárokové dávky	dávky, odpočty z daní	dávky, odpočty z daní	především dávky
populační politika	neutrální	child-friendly policy	často propopulační cíle	neutrální	často propopulační cíle

stát	Austrálie, Kanada, Spojené státy, Japonsko, Velká Británie, Švýcarsko	Dánsko, Finsko, Norsko, Švédsko	Německo, Rakousko, Belgie, Francie, Irsko, Lucembursko, Nizozemsko	Španělsko, Řecko, Itálie, Portugalsko	Česká republika, Polsko, Maďarsko, Slovensko, Slovinsko
-------------	---	------------------------------------	---	---	---

Zdroj: (20)

1.2 Legislativní úprava

1.2.1 Legislativní úprava rodinné politiky v rámci EU

Evropská společenství původně vznikla z čistě ekonomických důvodů. Jejich cílem bylo zajistit volný pohyb kapitálu, zboží, služeb a pracovních sil.(15) Stěžejní normou evropského práva se stala Římská smlouva z roku 1957, která ovšem byla založena zejména na volném pohybu pracovních sil mezi členskými státy.(20)

Prvním z významnějších kroků směrem k rodinám na evropské úrovni se stalo Nařízení Rady (EEC) 1408/71 z 14. června 1971, o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství. Dále pak v oblasti sociálního práva přinesla změny až Maastrichtská smlouva (1992), která se již výrazněji zabývá sociální politikou na úrovni Společenství.(20) Členské státy však projeví výraznou nechuť přizpůsobit své sociální legislativy nařízením Evropské unie.(15) Amsterodamská smlouva z roku 1998 se pak nově věnuje zvýšené sociální ochraně, boji proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci na základě pohlaví či sexuální orientace v otázkách zaměstnání a sociálního zabezpečení.(20) Hlavním a základním dokumentem o ochraně sociálních práv je Evropská sociální charta, jež byla Radou Evropy přijata v roce 1961. Vznikla v důsledku zájmu a snahy jednotlivých zemí dohodnout se na určité harmonizaci způsobu řešení některých sociálních problémů a přispět tak k minimalizaci konfliktů, které by v této oblasti mohly vzniknout.(18)

V roce 1989 publikovala Evropská komise dokument „Sdělení o rodinných politikách“, v němž doporučuje vybudovat širší prostor pro politiky týkající se rodiny na úrovni Společenství. Nově je zřízena Evropská observatoř národních rodinných politik (European Observatory on National Family Policies), jejíž úkolem je monitorovat trendy

v rodinných politikách členských zemí Evropské unie. Od roku 2003 nese název Evropská observatoř pro sociální instituce, demografii a rodinu (The European Observatory for Social Situation, Demography and Family) a jak již ze samotného názvu vyplývá, zabývá se analýzou demografických, ekonomických, politických a sociálních změn a změn v jednotlivých politikách a jejich dopadů na rodinu.(20)

1.2.2 Legislativní úprava státní sociální podpory v rámci EU

Sociální dávkové systémy jednotlivých evropských zemí se od sebe výrazně liší. Cílem sociální legislativy Evropského společenství však není sjednotit národní právní předpisy, ale koordinovat národní sociální systémy, aniž by byla změněna jejich podstata.(32) Tedy sladit sociální systémy členských států tak, aby nedocházelo k diskriminaci pracovníků v oblasti sociálního zabezpečení z důvodu národnosti či státní příslušnosti.(38) Členské státy si samy rozhodují, jaké dávky poskytují, za jakých podmínek a jak se budou vypočítávat.(32)

V některých případech jsou ale aplikována nařízení Evropských společenství. Zejména Nařízení rady (EEC) 1408/71 o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství a Nařízení rady (EEC) 574/72 stanovující postup provádění Nařízení Rady (EEC) 1408/71.(32) Smyslem nařízení je zajistit, aby osoba pracující v několika zemích neztratila své právo na sociální dávky z důvodu jiného občanství, bydliště, či proto, že v žádné z nich nespĺnila potřebnou dobu pojištění, kterou stanovují předpisy dané země. Tyto nároky bezprostředně souvisejí s právem občanů na svobodný pohyb.(31)

Některé dávky státní sociální podpory v České republice patří k rodinným dávkám, které jsou kryty Nařízením Rady (EEC) 1408/71. Těmito dávkami jsou přídavek na dítě, rodičovský příspěvek a opakující se dávky pěstounské péče. Pohřebné není do rodinných dávek zahrnuto, ale je kryto tímto nařízením. Sociální příplatek je rodinnou dávkou zařazenou do Přílohy IIa Nařízení Rady (EEC) 1408/71 (s teritoriálně omezenou výplatou). Ostatní dávky státní sociální podpory (porodné, příspěvek na

bydlení, příspěvek na školní pomůcky, jednorázové dávky pěstounské péče) je třeba brát jako sociální výhody podléhající Nařízení Rady (EEC) 1612/68.(32)

Výše jmenovaná nařízení mají vyšší právní sílu a jsou přímo aplikovatelná ve všech členských státech Evropské unie. Jestliže se vyskytne případ, kdy je národní právní úprava v rozporu s pravidly Evropských společenství, má přednost legislativa Evropských společenství. Přichází-li v některém případě v úvahu použití právních předpisů více zemí, Nařízení Rady (EEC) 1408/71 určuje, který stát je kompetentní vyplácet dávky. Zpravidla dávky vyplácí ten stát, v němž je vykonávána výdělečná činnost.(32)

1.2.3 Státní sociální podpora v České republice

Státní sociální podporou rozumíme sociální systém, z něhož se poskytují sociální dávky určené především rodinám s nezaopatřenými dětmi a v některých dalších sociálních situacích.(3)

Dle zákona č. 117/1995 Sb.(43) se dávky státní sociální podpory dělí na:

a) dávky poskytované v závislosti na výši příjmu

- přídavek na dítě,
- sociální příplatek,
- příspěvek na bydlení,

b) ostatní dávky

- rodičovský příspěvek,
- příspěvek na školní pomůcky,
- dávky pěstounské péče,
- porodné,
- pohřebné.

Přídavek na dítě

Přídavek na dítě je základní dávkou poskytovanou rodinám s nezaopatřenými dětmi. Tato dávka rodinám pomáhá krýt náklady spojené s jejich výchovou a výživou.

Je poskytován ve třech úrovních, jež jsou závislé na příjmech rodiny v předchozím kalendářním roce. Výše přídavku na dítě je stanovena násobkem částky jeho životního minima.(27)

Dle právní úpravy účinné od 1. ledna 2007 má nezaopatřené dítě nárok na přídavek na dítě:

- a) *ve zvýšené výměře* – ve výši 0,36násobku částky životního minima dítěte, jestliže příjem rodiny nepřesáhl 1,50násobek částky životního minima rodiny,
- b) *v základní výměře* – ve výši 0,31násobku částky životního minima dítěte, jestliže příjem rodiny převyšuje 1,50násobek částky životního minima rodiny, ale není vyšší než 2,40násobek životního minima rodiny,
- c) *ve snížené výměře* – ve výši 0,16násobku částky životního minima dítěte, jestliže příjem rodiny převyšuje 2,40násobek částky životního minima rodiny, ale není vyšší než 4,00násobek životního minima rodiny.(27)

Rodiny s příjmem vyšším, než je čtyřnásobek částky životního minima rodiny, na přídavek na dítě nemají nárok.(27)

Tabulka 2: **Výše přídavku na dítě od 1. 1. 2007 v Kč**

Věk nezaopatřeného dítěte	Výše přídavku		
	do 1,50 ŽM	Od 1,50 do 2,40 ŽM	Od 2,40 do 4,00 ŽM
do 6 let	576	496	256
od 6 do 15 let	406	608	314
od 15 do 26 let	810	698	360

Zdroj:(27)

Sociální příplatek

Sociální příplatek je dávkou, jejímž cílem je pomáhat rodinám s nízkými příjmy krýt náklady spojené se zabezpečením potřeb jejich dětí. Nárok na sociální příplatek má rodina, která pečuje o nezaopatřené dítě a jejíž příjem v předchozím kalendářním čtvrtletí nepřekročil stanovenou hranici. Tato hranice činí od 1. ledna 2007 2,20 násobek životního minima rodiny.(30)

Výše sociálního příplatku je koncipována tak, aby se v něm vždy odrazila konkrétní příjmová situace rodiny. Je tedy výrazně diferencovaná – jestliže se příjem rodiny zvyšuje, výše příplatku se postupně snižuje. Do výše sociálního příplatku se promítá i zdravotní postižení dítěte či rodiče, osamělost rodiče, ale od 1. ledna 2007 také studium dítěte na střední nebo vysoké škole v prezenční formě studia.(30)

Tabulka 3: **Výše sociálního příplatku od 1. 1. 2007 (bez dalších sociálních situací) v Kč**

Věk nezaopatřeného dítěte	Výše sociálního příplatku		
	1,00 ŽM	1,60 ŽM	2,00 ŽM
do 6 let*	873	437	146
od 6 do 15 let	1070	535	179
od 15 do 26 let	1228	614	205

* Rodina bez nároku na rodičovský příplatek.

Zdroj:(30)

Příspěvek na bydlení

Účelem příspěvku na bydlení je přispívat rodinám či jednotlivcům s nízkými příjmy na krytí nákladů na bydlení.

Dle právní úpravy účinné od 1. ledna 2007 má na příspěvek na bydlení nárok vlastník nebo nájemce bytu, který je v bytě přihlášen k trvalému pobytu, jestliže:

- jeho náklady na bydlení přesahují částku součinu rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 (na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35), a zároveň

- součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 (na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35) není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení.

Normativní náklady na bydlení jsou stanoveny jako průměrné náklady na bydlení podle velikosti obce a počtu členů domácnosti. Zahrnují pro nájemní byty částky nájemného v souladu se zákonem o nájemném a pro družstevní byty vlastníků obdobné náklady. Dále pak jsou do nich zahrnuty ceny služeb a energií.(28)

Tabulka 4: **Normativní náklady na bydlení pro nájemní byty v Kč**

Počet osob v rodině	Počet obyvatel obce				
	Praha	nad 100 tis. obyvatel	50 000-99 999 obyvatel	10 000-49 999 obyvatel	do 9 999 obyvatel
1	3 339	2 893	2 659	2 518	2 460
2	4 926	4 233	3 913	3 721	3 640
3	6 764	5 858	5 440	5 188	5 083
4 a více	8 545	7 453	6 948	6 644	6 517

Zdroj: (28)

Tabulka 5: **Normativní náklady na bydlení pro družstevní byty a byty vlastníků v Kč**

Počet osob v rodině	Počet obyvatel obce				
	Praha	nad 100 tis. obyvatel	50 000-99 999 obyvatel	10 000-49 999 obyvatel	do 9 999 obyvatel
1	2 236	2 236	2 236	2 236	2 236
2	3 362	3 362	3 362	3 362	3 362
3	4 730	4 730	4 730	4 730	4 730
4 a více	5 978	5 978	5 978	5 978	5 978

Zdroj: (28)

Výše příspěvku na bydlení se vypočítá jako rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a násobkem rozhodného příjmu a koeficientu 0,30 (v Praze 0,35).(28)

Rodičovský příspěvek

Na rodičovský příspěvek má nárok rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně celodenně a řádně pečuje o dítě do 4 let věku nebo do 7 let, je-li dítě dlouhodobě zdravotně postižené nebo dlouhodobě těžce zdravotně postižené.(29)

Nárok má i rodič, který výdělečnou činností zlepšuje sociální situaci rodiny, jeho příjem není sledován. Nárok na dávku tedy nezaniká, ale po dobu výdělečné činnosti musí rodič pobírající rodičovský příspěvek zajistit péči o dítě jinou zletilou osobou.(29) Nastavené podmínky v České republice však komplikují slučitelnost rodičovské a profesní role, i když nejen u nás, ale i ve většině evropských zemích hraje tato slučitelnost jednu z hlavních rolí v problematice fungování rodin. Za závažný problém, který komplikuje mít rodinu a zároveň pracovat, je nutno považovat nízkou míru využívání práce na částečný úvazek, pružné pracovní doby a práce z domova. Zatímco ve většině vyspělých zemích existuje prakticky využitelná možnost postupného přechodu matek malých dětí z rodičovské dovolené do zaměstnání prostřednictvím zkrácených úvazků, nemohou ženy v České republice z řady důvodů prakticky využít tuto možnost.(23)

Výši rodičovského příspěvku za kalendářní měsíc činí od 1. ledna 2007 částka odpovídající 40% průměrné měsíční mzdy v nepodnikatelské sféře za kalendářní rok, který o 2 roky předchází kalendářnímu roku, v němž se rodičovský příspěvek poskytuje. Pro rok 2007 se tedy vychází z průměrné mzdy roku 2005 a rodičovský příspěvek od 1. ledna do 31. prosince 2007 činí **7 582 Kč měsíčně**.(23)

Příspěvek na školní pomůcky

Od školního roku 2006/2007 mají děti nastupující do první třídy základní školy nárok na příspěvek určený na nákup školních pomůcek a potřeb. Tento nárok má tedy dítě, které bylo přihlášeno k zápisu k povinné školní docházce podle školského zákona a má nárok na přídavek na dítě za měsíc květen bezprostředně přecházející 1. červnu, v němž dítěti vzniká nárok na příspěvek na školní pomůcky.(25)

Výše příspěvku na školní pomůcky činí **1000 Kč**. Poskytuje se jednorázově.(25)

Dávky pěstounské péče

Dávky pěstounské péče jsou určeny ke krytí nákladů svěřených dětí, na odměnu pěstouna a další náklady spojené s touto péčí.(22)

a) Příspěvek na úhradu potřeb dítěte – tento příspěvek je nárokem dítěte svěřeného do pěstounské péče. Je poskytován do dosažení zletilosti dítěte nebo nejdéle do 26 let, jestliže jde o nezaopatřené dítě, které žije ve společné domácnosti a společně uhrazuje náklady na své potřeby s osobou, která byla do dosažení zletilosti jeho pěstounem.(22)

Dle právní úpravy účinné od 1. ledna 2007 činí výše příspěvku na úhradu potřeb nezaopatřeného dítěte 2,30násobek životního minima dítěte. Jestliže je dítě zdravotně postižené, zvyšuje se koeficient, kterým se násobí životní minimum dítěte, úměrně stupni postižení a činí 2,35 u dlouhodobě nemocného dítěte, 2,90 u dlouhodobě zdravotně postiženého dítěte a 3,10 u dlouhodobě těžce zdravotně postiženého dítěte. Příspěvek pro zaopatřené nezletilé dítě se stanoví jako součin částky životního minima dítěte a koeficientu 1,40.(22)

Tabulka 6: **Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte od 1. 1. 2007 v Kč**

Věk nezaopatřeného dítěte	Zdravotní stav dítěte			
	zdravé dítě	dlouhodobě nemocné dítě	dlouhodobě zdravotně postižené dítě	dlouhodobě těžce zdravotně postižené dítě
	koeficient 2,30	koeficient 2,35	koeficient 2,90	koeficient 3,10
do 6 let	3 680	3 760	4 640	4 960
od 6 do 15 let	4 508	4 606	5 684	6 076
od 15 do 26 let	5 175	5 288	6 525	6 975

Zdroj: (22)

b) odměna pěstouna – odměna pěstouna vlastně vyjadřuje společenské uznání osobě pečující o cizí dítě v pěstounské péči.

Výše odměny činí od 1. ledna 2007 součin životního minima jednotlivce a koeficientu 1,00 za každé svěřené dítě, tj. **3126 Kč měsíčně** za jedno dítě.

Dále je pěstounům poskytována tzv. odměna ve zvláštních případech, na kterou má nárok pěstoun, který pečuje alespoň o tři svěřené děti nebo alespoň o jedno svěřené dlouhodobě těžce zdravotně postižené dítě vyžadující mimořádnou péči. Od 1. ledna 2007 činí odměna pěstouna ve zvláštních případech za kalendářní měsíc součin částky životního minima jednotlivce a koeficientu 5,50. Za každé další dítě v pěstounské péči se odměna pěstouna zvyšuje o 0,50 životního minima jednotlivce za každé svěřené dítě a o 0,75 životního minima jednotlivce, jde-li o další dlouhodobě těžce zdravotně postižené dítě vyžadující mimořádnou péči.(22)

Tabulka 7: **Výše odměny pěstouna od 1. 1. 2007 v Kč**

Počet dětí v pěstounské péči	Výše odměny
1	3 126
2	6 252
3	17 193
4	18 756
1 dlouhodobě těžce zdravotně postižené	17 193

Zdroj: (22)

c) *příspěvek při převzetí dítěte* – účelem tohoto příspěvku je přispět na nákup potřebných věcí pro dítě přicházející do pěstounské péče. Dle právní úpravy účinné od 1. 1. 2007 činí výše příspěvku 4,45násobek životního minima dítěte.(22)

Tabulka 8: **Výše příspěvku při převzetí dítěte od 1. 1. 2007 v Kč**

Věk dítěte	Výše příspěvku
do 6 let	7 120
od 6 do 15 let	8 722
od 15 do 26 let	10 013

Zdroj: (22)

d) *příspěvek na zakoupení motorového vozidla* – podmínkou nároku na příspěvek na zakoupení motorového vozidla je pěstounská péče nejméně o čtyři děti a dále pak nepoužívání automobilu pro výdělečnou činnost. Příspěvek je poskytován ve výši 70% pořizovací ceny vozidla, resp. ceny opravy vozidla, nejvýše však do 100 tisíc korun.(22)

Porodné

Porodné je dávka, jejíž účelem je jednorázově přispět matce na náklady spojené s narozením dítěte.(26)

Pro děti narozené od 1. ledna 2007 činí porodné při narození jednoho dítěte 11,10násobek částky životního minima dítěte. Narodí-li se dvě a více dětí současně, pak výše porodného činí 16,60násobek součtu částek životního minima těchto dětí.(26)

Tabulka 9: **Výše porodného na děti narozené od 1. 1. 2007 v Kč**

Počet současně narozených dětí	Výše porodného
1	17 760
2	53 120
3	79 680
4	106 240
5	132 800

Zdroj: (26)

Pohřebné

Účelem této dávky je přispět na náklady spojené s vypravením pohřbu. Na pohřebné má nárok osoba, která vypravila pohřeb osobě, která měla ke dni úmrtí trvalý pobyt na území ČR nebo byl-li pohřeb vypraven v ČR.(24)

Výše pohřebného je stanovena pevnou částkou, a to ve výši **5000 Kč**.(24)

1.3 Životní minimum

1.3.1 Minimální příjmové veličiny

Minimální příjmové veličiny jsou nejčastějším způsobem řešení chudoby. Jedná se zejména o stanovení minimální mzdy (ta je používána ke stanovení hranic chudoby např.: ve Francii a Holandsku), minimálního starobního důchodu a minimálního garantovaného příjmu, který je v různých zemích různě označován, nejčastěji jako životní minimum (např.: Švédsko, Maďarsko, ČR), ale i jako sociální minimum, veřejná sociální pomoc apod.(18)

1.3.2 Životní minimum v České republice

V České republice tedy plní funkci minimálního společensky garantovaného příjmu životní minimum.(18) Využívá se ho při zjišťování nároku na dávky státní sociální podpory a při výpočtu těchto dávek, při zjišťování nároku na dávky pomoci v hmotné nouzi a výpočtu těchto dávek a dále pak např. pro stanovení alimentálních povinností apod.(33)

Je definováno zákonem č. 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu(44) jako minimální hranice peněžních příjmů fyzických osob k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb.

Částky životního minima za měsíc činí:

- pro jednotlivce 3 126 Kč,
- pro první dospělou osobu v domácnosti 2 880 Kč,
- pro druhou a další osobu v domácnosti od 15 let věku, která není nezaopatřeným dítětem 2 600 Kč,
- pro nezaopatřené dítě ve věku:

- od 15 let do 26 let věku nezaopatřeného dítěte 2 250 Kč,
- od 6 do 15 let věku nezaopatřeného dítěte 1 960 Kč,
- do 6 let věku u nezaopatřeného dítěte 1 600 Kč.

Životní minimum osob, které se posuzují společně, se stanoví jako úhrn částek životního minima všech těchto osob.

Společně posuzované osoby jsou:

- rodiče a nezletilé nezaopatřené děti,
- manželé,
- rodiče a
 - a) nezletilé děti, které nejsou nezaopatřené,
 - b) zletilé děti,
 pokud tyto děti společně s rodiči užívají byt a nejsou společně posuzovány s jinými osobami,
- jiné osoby, které společně užívají byt, s výjimkou osob, které písemně prohlásí, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby.(44)

Dále je zákonem č. 110/2006 Sb.(44) definováno *existenční minimum* jako minimální hranice příjmů osob, která se považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití. Částka existenčního minima činí 2 020 Kč.(44)

2. Cíle práce

Cílem bakalářské práce je přinést přehled o současné finanční podpoře rodin v několika vybraných zemích Evropské unie s ohledem na systémy jejich rodinných politik a nastínit odlišnosti mezi nimi.

Jako dílčí cíl pak bylo stanoveno, na základě těchto odlišností, poukázat na nedostatečná řešení v systému státní sociální podpory v České republice a navrhnout některá vhodnější řešení.

3. Metodika

Bakalářská práce byla zpracována metodou kvalitativního sociologického výzkumu, kterým se dle Strausse(36) rozumí jakýkoliv výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace.

Ke zpracování výzkumu byla využita technika sekundární analýzy dat, jež je Geistem(12) definována jako vyhodnocení dat, která byla shromážděna jinou osobou nebo institucí z jiných hledisek, než z těch, která jsou relevantní pro toho, kdo provádí nové hodnocení.(12) Výzkumník se tedy zabývá daty, která jsou již k dispozici, ale musí si je vyhledat.(13)

Výzkumný vzorek

Základní soubor tvoří státy Evropské unie, z nichž bylo metodou náhodného výběru vybráno pět států s ohledem na jejich systém rodinné politiky.

Jedná se o: Velkou Británii (liberální systém)

Švédsko (sociálně demokratický systém)

Německo (konzervativní systém)

Španělsko (prorodinný systém)

Slovensko (postsocialistický systém)

4. Výsledky

4.1 Finanční podpora rodiny ve Velké Británii

4.1.1 Přídavek na dítě

Přídavek na dítě náleží všem žadatelům, kteří mají zákonné bydliště v zemi a žijí s dítětem ve společné domácnosti do 16 let věku dítěte.(34) Popřípadě do 19 let věku dítěte, pokud absolvuje studium ukončené A-level nebo srovnatelným ukončením.(8)

Výše dětského přídavku činí:

- pro nejstarší oprávněné dítě **GBP 73,67 (€ 107)** měsíčně
- pro každé další dítě **GBP 49,40 (€ 72)** měsíčně (34)

K přídavku na dítě je dále poskytována na příjmech závislá *Dávka z daní dětem (Child Tax Credit)*. Tato dávka se skládá z několika částí:

- rodinná sazba **GBP 45,42 (€ 66)** měsíčně
- sazba pro dítě mladší 1 roku **GBP 45,42 (€ 66)** měsíčně
- sazba pro dítě **GBP 147,08 (€ 217)** měsíčně
- sazba pro postižené dítě **GBP 195,83 (€ 289)** měsíčně
- příplatek pro těžce postižené dítě **GBP 78,75 (€ 116)** měsíčně

Jakmile hrubý příjem rodiny dosáhne prvního prahu, který na rok 2006-2007 činí GBP 14 155 (€ 20 921), odpadnou všechny sazby kromě rodinné. Ta je splatná v plné výši, dokud příjem rodiny nepřesáhne druhou hranici, která činí pro rok 2006-2007 GBP 50 000 (€ 73 900).(14)

4.1.2 Jiné dávky poskytované rodinám

a) *porodné* – porodné je jednou z dávek, které mají rodině pomoci s náklady, které vzniknou při narození dítěte. Příjemce ale musí pobírat některou z dávek pro chudé (např.: podporu příjmů, dávku z daní dětem v sazbě vyšší než je rodinná atd.). Výše dávky činí **GBP 500 (€ 739)**.(17)

b) *dávka z daní pracujícím* – tato dávka je poskytována osobám, které 16 hodin týdně chodí do placené práce, která bude pravděpodobně trvat nejméně čtyři týdny. Nárok má zaměstnanec starší 16 let s vyživovací povinností vůči dítěti nebo je-li postižený a zaměstnanec starší 25 let pokud pracuje více než 30 hodin týdně.(8)

Tato dávka se skládá z několika částí:

- základní sazba **GBP 138,75 (€ 205)**
- sazba pro pár a osamělého rodiče **GBP 136,67 (€ 202)**
- sazba pro zaměstnance pracujícího 30h týdně **GBP 56,67 (€ 84)**
- sazba pro postiženého zaměstnance **GBP 185,42 (€ 274)**
- sazba pro těžce postiženého zaměstnance **GBP 78,75 (€ 116)**
- sazba pro zaměstnance staršího 50 let, který se vrátil do práce a pracuje 16-29 hodin týdně **GBP 95 (€ 140)**
- sazba pro zaměstnance staršího 50 let, který se vrátil do práce a pracuje nejméně 30 hodin týdně **GBP 142,08 (€ 210)**
- sazba na péči o dítě, která umožňuje úhradu 80% formálních nákladů na péči v maximální výši **GBP 175 (€ 259)** týdně na jedno dítě a v maximální výši **GBP 300 (€ 443)** týdně na dvě a více dětí.(14)

c) *Zálohy na výživné dítěte* – výše výživného je závislá na počtu oprávněných dětí, kterým je výživné určeno, na čistém příjmu rodiče nebydlícího s dítětem a

okolnostech a na počtu dětí, které žijí s rodičem, který má vyživovací povinnost vůči jiným dětem.(16)

- *základní sazba* – základní sazbu je povinen platit rodič nebydlící s dětmi, vůči kterým má vyživovací povinnost, jehož čistý týdenní příjem činí více než GBP 200 (€ 296) týdně. Procentní sazba z čistého týdenního příjmu je ustanovena zákonem. Je to 15% pro jedno oprávněné dítě, 20% pro dvě oprávněné děti a 35% pro tři a více dětí. Jestliže tento rodič ještě bydlí s jinými dětmi, vůči kterým má vyživovací povinnost, snižuje se čistý příjem, z něhož se vypočítávají částky výživného na děti, se kterými nebydlí, o 15% za jedno dítě se kterým bydlí, o 20% za dvě děti se kterými bydlí a o 25% za tři a více dětí se kterými bydlí.(16)

- *snížená sazba* – sníženou sazbu platí rodič nebydlící s dětmi, vůči kterým má vyživovací povinnost, jehož čistý týdenní příjem je vyšší než GBP 100 (€ 148) a nižší než GBP 200 (€ 296) týdně. Tato sazba činí GBP 5 týdně za prvních GBP 100 čistého příjmu plus určitá procentní sazba z čistého příjmu přesahujícího prvních GBP 100. Tato procentní sazba se liší podle počtu dětí, se kterými rodič bydlí a se kterými nebydlí.(16)

- *paušální sazba* – paušální sazbu platí rodič nebydlící s dětmi, vůči kterým má vyživovací povinnost, jehož čistý týdenní příjem je nižší jak GBP 100 (€ 148), nebo pokud je příjemcem některé z širokého okruhu dávek (př.: podpora příjmů, válečná penze, vdovské odškodné, aj.).(16)

4.2 Finanční podpora rodiny ve Španělsku

Rodinné dávky mají za úkol pomoci ve finanční nouzi nebo vyrovnat stoupající náklady, které vzniknou v důsledku rodinných povinností a ve zvláštních případech narozením dítěte.(9)

4.2.1 Přídavek na dítě

Přídavek na dítě je poskytován dětem mladším 18 let a dětem, které jsou nejméně z 65% postiženy bez věkového ohraničení.

Výše dětského přídavku činí:

- pro děti mladší 18 let - bez postižení **€ 24,25** měsíčně
- s postižením – stupeň postižení nejméně 33%
€ 48,47 měsíčně
- pro postižené děti starší 18 let:
 - stupeň postižení nejméně 65% **€ 301,56** měsíčně
 - stupeň postižení nejméně 75% **€ 452,33** měsíčně(34)

Výplata dávky je zrušena, jestliže příjem rodiny za rok přesáhne € 9 091,99. Tato hranice se zvyšuje od druhého dítěte o 15% za každé oprávněné dítě.(34) U zdravotně postižených (z alespoň 65%) nejsou podmínky příjmu rodiny brány v úvahu.
(19)

4.2.2 Jiné dávky poskytované rodinám

- *porodné* – porodné je poskytováno ve výši **€ 450,76** za 3. a každé další dítě

<i>prispěvek při mnohačetném porodu - 2 děti</i>	€ 2 163,60
- 3 děti	€ 4 327,20
- 4 a více dětí	€ 6 480,80 (34)

4.3 Finanční podpora rodiny v Německu

4.3.1 Přídavek na dítě

Přídavek na dítě je poskytován všem vlastním či adoptovaným dětem daňových poplatníků, které mají trvalý pobyt v Německu nebo v jiném členském státě EU nebo ve Švýcarsku do 18 let.(34) Tato věková hranice se prodlužuje do 27 let při pokračování ve studiu a do 21 let pro nezaměstnané děti. U postižených dětí, jejichž onemocnění bylo zjištěno do jejich 27. roku, není stanovena věková hranice.(4)

Jestliže má dítě starší 18-ti let příjem vyšší jak € 7 680, dětský přídavek mu nenáleží.(4)

Výše dětského přídavku je odstupňována podle počtu dětí a od 1. ledna 2002 činí:

- pro první, druhé a třetí dítě **€ 154** měsíčně,
- pro čtvrté a každé další dítě **€ 179** měsíčně.(4)

4.3.2 Rodičovský příspěvek

Rodičovský příspěvek je na příjmech závislá rodinná dávka pro rodiče, který pečuje o dítě do dvou let a není výdělečně činný nebo maximálně do 30 hodin týdně.(5)

Rodiče si mohou vybrat mezi normálním a zkráceným rodičovským příspěvkem:

- *normální rodičovský příspěvek* je poskytován ve výši **€ 300** měsíčně prvních 24 měsíců života dítěte. V prvních šesti měsících života dítěte je hranice příjmů pro poskytování příspěvku € 30 000 čistého ročního příjmu pro manžele s jedním dítětem a € 23 000 pro samoživitele. Jestliže je tato hranice překročena, zaniká nárok na příspěvek. Hranice příjmů je zvýšena za každé další dítě o € 3 140.(5)

- *zkrácený rodičovský příspěvek* je poskytován ve výši € 450 měsíčně prvních 12 měsíců života dítěte. Hranice příjmů zde v prvních šesti měsících pro manžele činí € 22 086 a pro samoživitele € 19 086. Jestliže je tato hranice překročena, zaniká nárok na příspěvek. Hranice příjmů je zvýšena za každé další dítě o € 3 140.(5)

Od 7. měsíce života dítěte se hranice příjmů mění. U manželského páru s jedním dítětem je to € 16 500 a u samoživitele € 13 500. Také zde se hranice příjmů zvyšuje o € 3 140 za každé další dítě. Jestliže příjem rodiny překročí stanovenou hranici, snižuje se příspěvek od sedmého měsíce života dítěte o 5,2% (u dávky € 300) a o 7,2% (u dávky € 450) z příjmu, kterým se překročí uvedené hranice.(5)

4.3.3 *Jiné dávky poskytované rodinám*

- *porodné* – porodné náleží jednorázově pojištěné osobě v nemocenském pojištění bez nároku na peněžitou pomoc v mateřství ve výši € 77,(19)

- *dětský příplatek* – je rodinná dávka, která má bojovat s chudobou dětí mladších 18 let. Měsíčně činí až € 140 za dítě a je vyplácena rodičům, kteří sice svým příjmem mohou pokrýt své potřeby, ale už ne potřeby svých dětí,(6)

- *zálohy na výživné dítěte* – na tyto zálohy má nárok dítě do 12 let, které žije jen s jedním rodičem a od druhého rodiče nedostává žádné výživné nebo nedostává výživné ve výši, která mu byla soudem určena, maximálně však na dobu 72 měsíců.(7)

Výše zálohy:

○ pro děti mladší 6 let	staré spolkové země € 127 měsíčně
○ pro děti mladší 6 let	nové spolkové země € 111 měsíčně
○ pro děti od 6 do 12 let	staré spolkové země € 170 měsíčně
○ pro děti od 6 do 12 let	nové spolkové země € 151 měsíčně (7)

4.4 Finanční podpora rodiny ve Švédsku

4.4.1 Přídavek na dítě

Přídavek na dítě je poskytován všem dětem bydlícím ve Švédsku.

- *Základní přídavek na dítě* je poskytován dětem mladším 16 let ve výši **SEK 1 050 (€ 112)** měsíčně.
- *Prodloužený přídavek na dítě* je poskytován dětem starším 16 let ve výši **SEK 1 050 (€ 112)** měsíčně, pokud navštěvují střední školu.
- *Doplňkový přídavek na dítě* je poskytován rodinám s více dětmi:
 - pro 2. dítě + **SEK 100 (€ 11)**
 - pro 3. dítě + **SEK 354 (€ 38)**
 - pro 4. dítě + **SEK 860 (€ 92)**
 - pro 5. a každé další + **SEK 1 050 (€ 112)**
- *Studentský přídavek* je poskytován 10 měsíců v roce dětem studujícím vyšší nebo vysokou školu ve výši **SEK 1 050 (€112)** měsíčně. (34, 21)

4.4.2 Jiné dávky poskytované rodinám

- *příspěvek na bydlení* – příspěvek na bydlení je na příjmech závislá dávka, která se skládá ze dvou složek První složka se týká nákladů na bydlení a druhá počtu dětí v domácnosti.(21)
- *příspěvek pro samoživitele* – příspěvek pro samoživitele je poskytován pečujícímu rodiči ve výši **SEK 1 273 (€ 135)** měsíčně. Tuto částku obdrží od druhého rodiče nebo státu.(34, 21) Příspěvek je vyplácen do 18 let věku dítěte.(10)

- *příspěvek při adopci dítěte z ciziny* – příspěvek při adopci dítěte z ciziny činí **SEK 40 000 (€ 4 256)**.(10)

4.4.3 Rodičovské pojištění

Rodičovské pojištění zahrnuje tři druhy dávek:

- *příspěvek v mateřství*
- *rodičovský příspěvek*
- *dočasný rodičovský příspěvek*

Rodičovský příspěvek je vyplácen po dobu 480 dnů, z toho:

- 390 dnů ve výši 80% pracovního příjmu rodiče,
- 90 dnů ve výši univerzální paušální sazby SEK 60 (€ 7)/den.

Rodičům s nízkým příjmem nebo bez příjmu je zaručen příspěvek ve výši SEK 180 (€ 20)/den.(21)

Sociální pojištění je financováno za přispění zaměstnavatelů, zaměstnanců a daní.(21)

4.5 Finanční podpora rodiny na Slovensku

4.5.1 Přídavek na dítě

Přídavek na dítě je státní sociální dávka, kterou stát přispívá oprávněné osobě na výchovu a výživu nezaopatřeného dítěte. Nezaopatřeným dítětem se rozumí dítě do skončení povinné školní docházky, nejdéle však do dovršení 25. roku, jestliže se studiem soustavně připravuje na povolání, nebo se nemůže soustavně připravovat na povolání studiem nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz.(39)

Výše přídavku je **540 Sk** měsíčně.(39)

4.5.2 Rodičovský příspěvek

Rodičovský příspěvek je státní sociální dávka, kterou stát přispívá rodičům na zabezpečení řádné péče o dítě do 3 let věku dítěte, nebo do 6 let věku dítěte s dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem, nebo do 6 let věku dítěte, které je svěřené do náhradní rodinné péče, nejdéle však 3 roky od rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do této péče.(42)

Podmínka řádné péče o dítě je také splněna, jestliže rodič po dobu výkonu výdělečné činnosti nebo studia na střední nebo vysoké škole zabezpečí řádnou péči o dítě plnoletou fyzickou osobou nebo právnicko osobou.(42)

Výše rodičovského příspěvku za kalendářní měsíc je **4 440 Sk**.(42)

4.5.3 Jiné dávky poskytované rodinám

- *příspěvek při narození dítěte* – je státní sociální dávka, kterou stát přispívá na pokrytí výdajů spojených se zabezpečením nevyhnutelných potřeb novorozence. Výše příspěvku na jedno dítě činí **4 460 Sk**. Jestliže se současně narodí dvě a více dětí a

dvě z nich se dožili alespoň 28 dní, zvyšuje se příspěvek na **6 690 Sk** na každé dítě. Jestliže se matce narodí první dítě a dožije se alespoň 28 dní, má nárok na *příplatek k příspěvku*, který činí **11 000 Sk**. Dále je rodičům poskytován *příspěvek rodičům*, kterým stát přispívá jednou za rok rodičům nebo osobám majícím dítě v náhradní rodinné péči, na zvýšené výdaje, které vzniknou v souvislosti s péčí o současně narozené tři a více dětí, nebo v průběhu dvou let opakovaně narozená dvojčata nebo více dětí. Výše této dávky činí u dětí do 6 let **2 420 Sk**, u dětí od 6 do 15 let **2 980 Sk** a u dětí ve věku 15 let **3 170 Sk**.(41)

▪ *příspěvky na podporu náhradní péče o dítě:*

a) Jednorázový příspěvek dítěti při jeho svěření do náhradní péče ve výši **9 290 Sk**.

b) Jednorázový příspěvek dítěti při zániku náhradní péče ve výši **23 240 Sk**.

c) Opakovaný příspěvek dítěti svěřenému do náhradní péče ve výši **3 490 Sk** měsíčně, jestliže dítě nemá příjem (příjmem se v tomto smyslu rozumí soudem určené výživné od rodičů, sirotčí důchod a pozůstalostní úrazová renta).

d) Opakovaný příspěvek náhradnímu rodiči ve výši **4 440 Sk** měsíčně. Jestliže se náhradní rodič osobně stará o tři děti a více, kteří jsou sourozenci, opakovaný příspěvek náhradnímu rodiči se zvyšuje o **3 150 Sk** měsíčně.

e) Osobní opakovaný příspěvek náhradnímu rodiči stará-li se o dítě s těžkým zdravotním postižením ve výši **1 830 Sk** měsíčně.(40)

5. Diskuse

Jak se již Tomeš zmiňuje, pomoc a podpora rodině se v různých zemích liší podle principu, který převládá v sociální politice.(37) Toto potvrzuje i můj výzkum.

Dle Matějkové(20) patří Španělsko mezi státy s latinským systémem rodinné politiky a vyznačuje se nízkou úrovní dávek. Z mého výzkumu vyplývá, že ve Španělsku je rodinám poskytován pouze dětský přídavek a to jen do 18 let věku dítěte (jestliže je tělesně postižené, pak bez věkového ohraničení) a jestliže příjem rodiny za rok přesáhne určitou hranici, je jeho výplata zrušena. Dále je poskytováno porodné, ovšem až od třetího dítěte a příspěvek při mnohačetném porodu. Rodičovský příspěvek se neposkytuje. Výsledky výzkumu tedy potvrzují slova Matějkové(20).

Dále dle Matějkové(20) řadíme Velkou Británii ke státům s liberálním systémem rodinné politiky, kde jsou také poskytovány nízké sociální dávky a stát zasahuje jen v krizových situacích. Výzkum dávek v této zemi potvrzuje, že některé dávky jsou poskytovány jen těm nejchudším. Příkladem je porodné, na které mají nárok jen osoby, které jsou příjemci alespoň jedné dávky pro chudé.

Z výzkumu dále vyplývá, že i když je Švédsko státem se sociálně demokratickým systémem rodinné politiky, rodičovský příspěvek zde není financován jen ze státního rozpočtu, ale z rodičovského pojištění, které čerpá finanční prostředky nejen z daní, ale také od zaměstnavatelů a zaměstnanců.

Dětský přídavek

Dětský přídavek je obecně nejdůležitější dávkou poskytovanou rodinám s nezaopatřenými dětmi. Tabulka 1 přílohy ukazuje, že je poskytován ve všech vybraných státech, ovšem jeho vyplácení se v jednotlivých zemích liší. Kromě České republiky je poskytován plošně (tzn. bez ohledu na příjem rodiny), jen ve Španělsku je jeho výplata zrušena, pokud příjem rodiny za rok přesáhne € 9 091,99.

Výše přídatku je nejčastěji ovlivněna pořadím nezaopatřeného dítěte v rodině (Velká Británie, Německo, Švédsko), pak věkem (Španělsko, Česká republika) a ve Španělsku dále také zdravotním postižením dítěte. Jen na Slovensku je všem nezaopatřeným dětem poskytována stejná výše dávky bez ohledu na pořadí dítěte, stáří, či příjem rodiny.

Za nezaopatřené dítě je považováno dítě do 16 let (Velká Británie, Švédsko), do 18 let (Španělsko, Německo) nebo do skončení povinné školní docházky (Česká republika, Slovensko). Přídavek je ale poskytován dále, pokud se dítě soustavně připravuje na budoucí povolání formou studia na střední nebo vysoké škole, nejdéle však do 21 let (Velká Británie), 27 let (Německo), 25 let (Slovensko) a do 26 let (Česká republika). Ve Švédsku, pokud dítě studuje na vysoké nebo vyšší odborné škole, se dítěti poskytuje místo dětského přídatku studentský přídavek. V Německu a Španělsku je poskytován přídavek těžce zdravotně postiženým bez věkového ohraničení. Ve Velké Británii je k dětskému přídatku poskytována ještě Dávka z daní dětem, která se skládá z několika sazeb a zohledňuje i zdravotní postižení dítěte. Ostatní státy postižení dítěte při nároku a výplatě přídatku nezohledňují.

Rodičovský příspěvek

Jak vyplývá z tabulky 2 přílohy, rodičovský příspěvek je z vybraných států poskytován jen v Německu, České republice a na Slovensku. Ve Švédsku je také vyplácen, ale není zahrnut mezi rodinné dávky, jelikož je čerpán z rodičovského pojištění. Nejdéle je poskytován v České republice (do 4 let věku dítěte), následuje Slovensko (do 3 let věku) a po nejkratší dobu je pak poskytován v Německu (do 2 let věku). V České republice a na Slovensku dále rodičovský příspěvek zohledňuje dlouhodobé zdravotní postižení dítěte. V tomto případě je příspěvek poskytován do 7 (Česká republika) a 6 (Slovensko) let věku dítěte. Německo tuto sociální událost neřeší.

Z tabulky 2 dále vyplývá, že v Německu je poskytování rodičovského příspěvku závislé na výši čistého měsíčního příjmu rodiny a je poskytován jen za podmínky, že rodič pečující o dítě do 2 let není výdělečně činný nebo maximálně do 30 hodin týdně.

V České republice a na Slovensku není příjem rodiny pro tento účel testován. Podle MPSV České republiky má na příspěvek nárok i rodič, který svou výdělečnou činností zlepšuje sociální situaci rodiny.(29) Dokonce jedním z cílů naší rodinné politiky je vytvářet rodičům vhodné podmínky pro sladění nároků trhu práce s nároky péče o nezaopatřené děti a nesoběstačné členy rodiny.(23) Realita je ovšem jiná. Nabízí se tedy diskuse nad otázkou slučitelnosti rodičovské a profesní role. I když legislativa České republiky umožňuje ženám, narozdíl od Německa, neomezeně finančně podporovat svou rodinu, tabulka 3 ukazuje, že na částečný pracovní úvazek je v České republice zaměstnáno jen 8,3% žen, zatímco v Německu 39,5% žen. Přičemž využívání práce na částečný úvazek, pružná pracovní doba a možnost práce z domova jsou mnohdy jediným řešením pro rodiče, jak sloučit rodičovskou a profesní roli. Česká republika je se svými 8,3% na posledním místě z vybraných zemí. Nejlépe na tom pak je Velká Británie, kde na částečný pracovní úvazek pracuje až 44% žen.

Rodičovský příspěvek je koncipován jako dávka poskytovaná za úslou mzdu. V České republice si však rodič, kterému je tato dávka poskytována, může neomezeně vydělávat. Otázkou je, zda by vzhledem k velmi deficitnímu státnímu rozpočtu nebylo vhodnější, pobírání rodičovského příspěvku nějak korigovat. Jednou z možností by bylo odstupňovat výši rodičovského příspěvku podle výdělku pečujícího rodiče. Toto odstupňování by ovšem muselo být nastaveno tak, aby se i nadále pečujícím rodičům vyplatilo být výdělečně činný. Další možností by bylo po vzoru Švédska vytvořit rodičovské pojištění, do kterého by přispívali zaměstnavatelé, zaměstnanci i stát. Z tohoto pojištění by pak byl pečujícímu rodiči vyplácen rodičovský příspěvek v určité procentní výši z jeho pracovního příjmu. Dle mého názoru tento systém poskytování rodičovského příspěvku motivuje jak k zapojení se do pracovního trhu, tak k realizaci vlastních rodičovských plánů.

Podle Krebse (18) je třeba omezit nadměrnou „pečovatelskou“ solidaritu státu, a uskutečnit určité posuny k solidaritě „aktivizující a integrační“. Dávky státní sociální podpory jsou v České republice silně ovlivněny přežívající minulostí, ideologií i populizmem. Musíme si uvědomit, že každý má být odpovědný za sebe, svou rodinu, být hrdý na svou nezávislost, žít ve společnosti, kde odpovědí na sociální problémy

nejsou jen státní dávky a péče, ale také dobrovolná iniciativa jedinců i různých sociálních uskupení. Smyslem „aktivizující a integrační“ solidarity není zbavit lidi podpor, dávek, služeb atd., ale zabezpečit, aby byly prostřednictvím celospolečenské solidarity poskytovány jen těm nepotřebnějším, co nejúčinnějším způsobem a v míře, která nezeslabí jejich motivaci tíživé sociální situace překonávat.(18) Švédský systém poskytování rodičovského příspěvku by pro nás mohl být vhodnou inspirací a prvním krokem od solidarity „pečovatelské“ k solidaritě „aktivizující“.

Jiné dávky poskytované rodinám

Tabulka 4 zachycuje přehled ostatních dávek pro rodiny s dětmi ve vybraných zemích. Ve všech kromě Švédska je rodinám poskytováno porodné. Kromě Velké Británie je vypláceno plošně, ve Španělsku má oprávněná osoba nárok na porodné až při narození třetího a každého dalšího dítěte. V České republice, Španělsku a na Slovensku je výše porodného odstupňována podle počtu současně narozených dětí.

Cílem práce bylo přinést přehled o současné finanční podpoře rodin v několika vybraných zemích Evropské unie a nastínit odlišnosti mezi nimi. Dílčím cílem pak bylo, na základě těchto odlišností, poukázat na nedostatečná řešení v systému státní sociální podpory v České republice a navrhnout některá vhodnější řešení.

Dle mého názoru byl cíl práce splněn.

6. Závěr

Smyslem mé bakalářské práce bylo přinést přehled poskytovaných dávek rodinám s nezaopatřenými dětmi v několika vybraných zemích Evropské unie. Systém poskytování těchto dávek se v různých zemích liší, v zásadě podle principu, který převládá v sociální politice.

Obecně nejdůležitější dávkou poskytovanou rodinám tvoří dětský přídavek, který je vyplácen ve všech zkoumaných zemích. Kritéria pro určení jeho výše jsou různá: věk nezaopatřeného dítěte, pořadí dítěte v rodině, příjem rodiny (jen v ČR), případně zdravotní postižení dítěte.

Další poskytovanou dávkou je rodičovský příspěvek, který je vyplácen jen ve třech zkoumaných zemích. Výplata příspěvku v Německu je závislá na čistém měsíčním příjmu rodiny. Další podmínkou pak je, že pečující rodič není výdělečně činný, nebo pracuje nejvíce 30 hodin týdně. V České republice a na Slovensku může pečující rodič neomezeně finančně podporovat svou rodinu, pokud zajistí řádnou péči o dítě v době své nepřítomnosti, i když je rodičovský příspěvek koncipován jako dávka za ušlou mzdu pečujícího rodiče. Ovšem sladit profesní a rodičovské role není v České republice zrovna snadné, jelikož jen malé procento žen má možnost pracovat na zkrácený pracovní úvazek.

Inspiraci jak ulevit státnímu rozpočtu od výdajů na výplatu rodičovského příspěvku můžeme dle mého názoru hledat ve švédském systému rodičovského pojištění, do něhož přispívá jak stát, tak zaměstnanci i zaměstnavatelé. Rodičovský příspěvek se pak vyplácí z tohoto pojištění ve výši 80% pracovního příjmu pečujícího rodiče. Tento systém ženy více motivuje jak při zapojování se na pracovní trh, tak při plánování budoucí rodiny.

Na základě uvedeného lze říci, že hlavní i dílčí cíle bakalářské práce byly splněny.

Výsledky mé bakalářské práce mohou posloužit jako ucelený přehled do výuky sociální politiky.

7. Seznam použitých zdrojů

- 1) Boldiš, P. *Bibliografická citace dokumentů podle ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2: Část 1 – Citace: metodika a obecná pravidla*. verze 3.3. ©1999-2004. [online] [citováno 2007-03-17] Dostupné z: <http://www.boldis.cz/citace/citace1.pdf>.
- 2) Boldiš, P. *Bibliografická citace dokumentů podle ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2: Část 2 – Modely a příklady citací u jednotlivých typů dokumentů*. verze 3.0. ©1999-2004. [online] [citováno 2007-03-17] Dostupné z: <http://www.boldis.cz/citace/citace2.pdf>.
- 3) Břeská, N., Burdová, E., Vránová L. *Státní sociální podpora*. 10. vyd. Anag, 2005. 215 s. ISBN 80-7263-288-4
- 4) Bundest Ministerium für Familien, Senioren, Frauen und Jugend, Bundesrepublik Deutschland. *Das Kindergeld*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: <http://bmfsfj.de/Politikbereiche/familie,did=31470.html>.
- 5) Bundest Ministerium für Familien, Senioren, Frauen und Jugend, Bundesrepublik Deutschland. *Das Erziehungsgeld*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: <http://bmfsfj.de/Politikbereiche/familie,did=29952.html>.
- 6) Bundest Ministerium für Familien, Senioren, Frauen und Jugend, Bundesrepublik Deutschland. *Der Kinderzuschlag*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: <http://bmfsfj.de/Politikbereiche/familie,did=29178.html>.
- 7) Bundest Ministerium für Familien, Senioren, Frauen und Jugend, Bundesrepublik Deutschland. *Der Unterhaltsvorschuss*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: <http://bmfsfj.de/Politikbereiche/familie,did=34088.html>
- 8) EURES, The European Job Mobility Portal. *Family benefits – Beneficiaries and conditions for entitlement, Great Britain*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: <http://europa.eu.int/eures/main.jsp?catId=2510&acro=living&mode=text&recordLang=en&lang=cs&parentId=2366&countryId=UK®ionId=>
- 9) EURES, The European Job Mobility Portal. *Family benefits – Beneficiaries and conditions for entitlement, Spain*. [online] [citováno 2007-03-29] Dostupné z:

- <http://europa.eu.int/eures/main.jsp?catId=2507&acro=living&mode=text&recordLang=en&lang=cs&parentId=2363&countryId=ES®ionId=>
- 10) EURES, The European Job Mobility Portal. *Family benefits – Beneficiaries and conditions for entitlement, Sweden*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: <http://europa.eu.int/eures/main.jsp?catId=2508&acro=living&mode=text&recordLang=en&lang=cs&parentId=2364&countryId=SE®ionId=>
 - 11) FRANCOVÁ, H. Flexibilní formy zaměstnání v kontextu s potřebami pečujících osob. In *Kontakt 1/2006*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2006. ISSN 1212-4117
 - 12) GEIST, B. *Sociologický slovník*. Victoria Publishing, Praha. 1992. 647 s. ISBN 80-85605-28-7
 - 13) HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vyd. Portál, Praha. 2005. 407 s. ISBN 80-7367-040-2
 - 14) HM Revenue & Customs, *Budget 2006: Working and Child Tax Credits rates 2006-2007*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: http://customs.hmrc.gov.uk/channelsPortalWebApp/channelsPortalWebApp.portal?_nfpb=true&_pageLabel=pageVAT_ShowContent&propertyType=document&columns=1&id=HMCE_PROD1_025394.
 - 15) HRČKOVÁ, I., POLÁŠKOVÁ, N. *Směrování rodinné politiky v EU na prahu 21. století*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: <http://veda.fsv.cuni.cz/doc/hreckova.doc>.
 - 16) Child Support Agency, Part of Department for work and Pension. *Child Support Maintenance*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: <http://www.csa.gov.uk/new/calculate/#S01>.
 - 17) Jobcentre Plus, Part of the Department for Work and Pensions, *Sure Start Maternity Grant*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: http://www.jobcentreplus.gov.uk/JCP/Customers/WorkingAgeBenefits/Dev_013950.xml.html.
 - 18) KREBS, V. a kol. *Sociální politika*. 3. vyd. Aspi, 2005. 504 s. ISBN 80-7357-050-5

- 19) MATĚJKOVÁ, B., PALONCYOVÁ, J. *Rodinná politika ve vybraných evropských zemích I*, VÚPSV Praha 2003. 246 s. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: <http://www.vupsv.cz>
- 20) MATĚJKOVÁ, B., PALONCYOVÁ, J. *Rodinná politika ve vybraných evropských zemích II*, VÚPSV Praha 2004. 79 s. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: <http://www.vupsv.cz>
- 21) Ministry of Health and Social Affairs, *Swedish family policy*. April 2005. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: <http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/05/63/95/86155f1e.pdf>.
- 22) Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Dávky péstounské péče*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/pestounska_pece.
- 23) Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Národní koncepce rodinné politiky*. MPSV, 2005. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf.
- 24) Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Pohřebné*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/pohrebne>.
- 25) Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Pomůcky*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/pomucky>.
- 26) Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Porodné*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/porodne>
- 27) Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Přídavek na dítě*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/prid_na_dite.
- 28) Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Příspěvek na bydlení*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/prisp_na_bydleni.
- 29) Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Rodičovský příspěvek*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/rodicovsky_prisp.
- 30) Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Sociální příplatek*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/soc_priplatek
- 31) Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Sociální zabezpečení osob pohybujících se v rámci Evropské unie: Výběr textů vztahujících se k základním předpisům Nařízení*

- Rady (EEC) 1408/71, Nařízení Rady (EEC) 574/72. 2. vyd. MPSV, 2002. 248 s. ISBN 80-86552-07-1*
- 32) Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Státní sociální podpora: Stručný průvodce dávkami státní sociální podpory*. 1. vyd. MPSV, 2005. 72 s. ISBN 80-86878-28-7
- 33) Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Životní a existenční minimum*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z:
http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/zivotni_min
- 34) MISSOC: Mutual Information System on Social Protection in the EU Member States and the EEA. *Tabellen 2006*. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z:
http://ec.europa.eu/employment_social/social_protection/missoc_tables_de.htm
- 35) MUNKOVÁ, G. *Sociální politika v evropských zemích*. 1. vyd. Karolinum, 2005. 189 s. ISBN 80-246-0780-8
- 36) STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu*. 1. vyd. Albert. 1999. 228 s. ISBN 80-8534-60-X
- 37) TOMEŠ, I. *Sociální politika: teorie a mezinárodní zkušenost*. 2. vyd. Socioklub, 2001. 262 s. ISBN 80-86484-00-9
- 38) TOMEŠ, I., KOLDINSKÁ, K. *Sociální právo Evropské unie*. 1. vyd. C. H. Beck, Praha. 2003. 267 s. ISBN 80-7179-831-2
- 39) Zákon č. 600/2003 Z. z. o přídavku na dítě. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: <http://www.employment.gov.sk/new/index.php?SMC=1&id=818>.
- 40) Zákon č. 627/2005 Z. z. o příspěvcích na podporu náhradnej rodinnej starostlivosti. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z:
<http://www.employment.gov.sk/new/index.php?SMC=1&id=706>.
- 41) Zákon č. 235/1998 Z. z. o příspěvku při narození dítěte. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z:
<http://www.employment.gov.sk/new/index.php?SMC=1&id=706>.
- 42) Zákon č. 280/2002 Z. z. o rodičovskom příspěvku. [online] [citováno 2007-03-03] Dostupné z: <http://www.employment.gov.sk/new/index.php?SMC=1&id=706>.
- 43) Zákon č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v platném znění
- 44) Zákon č. 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu v platném znění

8. Klíčová slova

dětský přídavek

Evropská unie

porodné

rodičovský příspěvek

rodinná politika

státní sociální podpora

životní minimum

9. Přílohy

Příloha 1: Tabulka 1 – Dětský přídavek

Příloha 2: Tabulka 2 – Rodičovský příspěvek

Příloha 3: Tabulka 3 – Přehled částečných úvazků v evropských zemích

Příloha 4: Tabulka 4 – Jiné dávky poskytované rodinám

Příloha 5: Tabulka 5 – Životní minimum

Tabulka 1: DĚTSKÝ PŘÍDAVEK

Stát	Výše měsíčního přídatku	Poznámka
Velká Británie	<ul style="list-style-type: none"> - nejstarší dítě - GBP 73,67 (€ 107) - každé další dítě – GBP 49,40 (€ 72) 	Poskytován do 16 let při vzdělávání do 21 let.
	<ul style="list-style-type: none"> CTC* - rodinná sazba – GBP 45,42 (€ 66) - sazba pro novorozence - GBP 45,42 (€ 66) - sazba na dítě - GBP 147,08 (€ 217) - sazba pro postižené dítě - GBP 195,83 (€ 289) - sazba pro těžce postižené dítě - GBP 78,75 (€ 116) 	Jakmile hrubý příjem rodiny dosáhne prvního prahu, který na rok 2006-2007 činí GBP 14 155 (€ 20 921) , odpadnou všechny sazby kromě rodinné. Ta je splatná v plné výši, dokud příjem rodiny nepřesáhne druhou hranici, která činí pro rok 2006-2007 GBP 50 000 (€ 73 900) .
Španělsko	<ul style="list-style-type: none"> - děti do 18 let - bez postižení - € 24,25 <li style="padding-left: 20px;">- s postižením - € 48,47 - postižené děti nad 18 let: <ul style="list-style-type: none"> - stupeň postižení nejméně 65% - € 301,56 - stupeň postižení nejméně 75% - € 452,33 	Výplata dávky je zrušena, jestliže příjem rodiny za rok přesáhne € 9 091,99. Tato hranice se zvyšuje od 2. dítěte o 15% za každé oprávněné dítě.
Německo	<ul style="list-style-type: none"> - 1., 2. a 3. dítě - € 154 - 4. a každé další dítě - € 179 	Poskytován do 18 let, u dětí bez zaměstnání do 21 let a při vzdělávání do 27 let. U těžce zdravotně postižených bez ohraničení. U dětí nad 18 let nesmí jejich vlastní roční příjem přesáhnout € 7 680.

Švédsko	- 1. dítě – SEK 1 050 (€ 112)** + dodatečný přídavek za 2. dítě - SEK 100 (€ 11) 3. dítě - SEK 354 (€ 38) 4. dítě - SEK 860 (€ 92) 5. a další dítě - SEK 1 050 (€ 112) - přídavek pro studenty VOŠ a VŠ - SEK 1 050 (€ 112)				Poskytuje se do 16 let a nad 16 let, pokud navštěvují SŠ.
Slovensko	- 540 Sk (€ 19)**				Poskytován do skončení povinné školní docházky, nejdéle do dovršení 25. roku, jestliže studuje.
Česká republika	věk dítěte	do 1,5 ŽM	od 1,5 do 2,4 ŽM	od 2,4 do 4 ŽM	Poskytován do skončení povinné školní docházky (zpravidla do 15 let), nejdéle do 26. roku, jestliže studuje.
	do 6 let	576 Kč (€ 20)**	496 Kč (€ 18)	256 Kč (€ 9)	
	od 6 do 15 let	706 Kč (€ 25)	608 Kč (€ 22)	314 Kč (€ 11)	
	od 15 do 26 let	810 Kč (€ 29)	698 Kč (€ 25)	360 Kč (€ 13)	

*CTC – Child Tax Credit (dávka z daní dětem);

**Aktuální kurz dle ČNB 7. 2. 2007 – 1 CZK = 0,035549 EUR, 1 SKK = 0,028969 EUR, 1 SEK= 0,10969 EUR

Zdroj: *Vlastní výzkum*

Tabulka 2: RODIČOVSKÝ PŘÍSPĚVEK

Stát	Měsíční výše příspěvku	Poznámka
Velká Británie	NEPOSKYTUJE SE	-
Španělsko	NEPOSKYTUJE SE	-
Německo	- <i>normální rodičovský příspěvek</i> - € 300 měsíčně prvních 24 měsíců života dítěte - <i>zkrácený rodičovský příspěvek</i> - € 450 měsíčně prvních 12 měsíců života dítěte	Poskytování rodičovského příspěvku je závislé na výši čistého měsíčního příjmu rodiny. Po překročení určité hranice se jeho výplata ruší. Dále je poskytován jen rodiči, který není výdělečně činný nebo maximálně do 30h týdně.
Švédsko	NEPOSKYTUJE SE	Ve Švédsku se rodičovský příspěvek poskytuje z rodičovského pojištění, není zahrnut do rodinných dávek placených ze státního rozpočtu.
Slovensko	- 4 400 Sk (€ 127)** měsíčně	Poskytuje se do 3 let věku dítěte nebo do 6 let věku dítěte s dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem (nebo při svěřeni do náhradní rodinné péče, ale v tomto případě nejdéle na dobu 3 let).
Česká republika	- 7 582 Kč (€ 270)** měsíčně	Poskytuje se do 4 let věku dítěte nebo do 7 let věku dítěte, je-li dlouhodobě zdravotně postižené nebo dlouhodobě těžce zdravotně postižené.

**Aktuální kurz dle ČNB 7. 2. 2007 – 1 CZK = 0,035549 EUR, 1 SKK = 0,028969, 1 SEK= 0,10969

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka 3: Přehled částečných pracovních úvazků v evropských zemích

Stát	% žen zaměstnaných na částečný pracovní úvazek
EU	33,5
Nizozemí	72,8
Velká Británie	44,0
Švédsko	23,9
Německo	39,5
Dánsko	31,4
Belgie	37,7
Portugalsko	35,7
Irsko	30,5
Francie	29,7
Finsko	17,1
Lucembursko	26,4
Rakousko	16,4
Itálie	16,7
Španělsko	16,4
Česká republika	8,3
Řecko	8,1

Zdroj: (11)

Tabulka 4: JINÉ DÁVKY POSKYTOVANÉ RODINÁM

Stát	Druh dávky	Výše
Velká Británie	Porodné - oprávněna je osoba, která pobírá některou z dávek pro chudé.	GBP 500 (€ 739)
	Dávka z dní pracujícím: - základní sazba - sazba pro pár a osamělého rodiče - sazba pro zaměstnance pracující 30 hodin týdně - sazba pro postiženého zaměstnance - sazba pro těžce postiženého zaměstnance - sazba pro zam. staršího 50 let, který se vrátil do práce a pracuje 16-29 hodin týdně - sazba pro zam. staršího 50 let, který se vrátil do práce a pracuje nejméně 30 hodin týdně	GBP 138,75 (€ 205) GBP 136,67 (€ 202) GBP 56,67 (€ 84) GBP 185,42 (€ 274) GBP 78,75 (€ 116) GBP 95 (€ 140) GBP 142,08 (€ 210)
	Zálohy na výživné dítěte	Různé částky: - základní sazba - snížená sazba - paušální sazba
Španělsko	Porodné	€ 450,76
	Příspěvek při mnohačetném porodu	2 děti - € 2 163,60 3 děti - € 4 327,20 4 a více dětí - € 6 480,80
Německo	Porodné	€ 77
	Dětský příplatek	€ 140
	Zálohy na výživné dítěte	děti mladší 6 let: - staré spolkové země € 127 - nové spolkové země € 111 děti 6 – 12 let: - staré spolkové země € 170 - nové spolkové země € 151
Švédsko	Příspěvek na bydlení	Různé částky
	Příspěvek pro samoživitele	SEK 1 273 (€ 135)
	Příspěvek při adopci dítěte z ciziny	SEK 40 000 (€ 4 256)
Slovensko	Příspěvek při narození dítěte - jestliže se narodí 2 a více dětí - příplatek k příspěvku při narození prvního dítěte	SKK 4 460 (€ 129) SKK 6 690 (€194) na každé dítě SKK 11 000 (€ 319)
	Příspěvek na podporu náhradní péče o dítě:	

	<ul style="list-style-type: none"> - jednorázový příspěvek dítěti - opakovaný příspěvek dítěti - opakovaný příspěvek náhradnímu rodiči - opakovaný příspěvek náhradnímu rodiči stará-li se o dítě s těžkým zdravotním postižením 	SKK 9 290 (€ 269) SKK 3 490 (€ 101) SKK 4 440 (€ 129) SKK 1 830 (€ 53)
Česká republika	Sociální příplatek	- výše příplatku je závislá na věku dětí a příjmu rodiny
	Příspěvek na bydlení	- výše příspěvku se stanoví jako rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a násobkem rozhodného příjmu a koeficientu 0,30
	Příspěvek na školní pomůcky	- jednorázová dávka 1 000 Kč
	Dávky pěstounské péče: <ul style="list-style-type: none"> - příspěvek na úhradu potřeb dítěte - odměna pěstouna - příspěvek při převzetí dítěte - příspěvek na zakoupení motorového vozidla 	<ul style="list-style-type: none"> - výše dávky je závislá na věku dítěte a jeho zdravotním stavu - výše odměny je závislá na počtu dětí a jejich zdravotním stavu - výše = 4,45 x životní minimum dítěte - výše = 70%PC, nejvýše však 100 000 Kč
	Porodné	- výše = 11,1 x životní minimum dítěte
	Pohřebné	5 000 Kč

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka 5: ŽIVOTNÍ MINIMUM

Druh rodiny	Stát					
	Velká Británie	Španělsko*	Německo	Švédsko	Slovensko	Česká republika
pár + 1 dítě (10let)	GBP 928,50 (€ 1 353)	-	€ 828	SEK 7 780 (€ 828)	SKK 10 730 (€ 311)	CZK 7 440 (€ 264)
pár + 2 děti (8,12 let)	GBP 1 160,29 (€ 1 690)	-	€ 1 035	SEK 10 190 (€ 1 084)	SKK 13 000 (€ 377)	CZK 9 400 (€ 334)
pár + 3 děti (8,10,12 let)	GBP 1 362,27 (€ 1 984)	-	€ 1 242	SEK 12 330 (€ 1 312)	SKK 15 270 (€ 442)	CZK 11 360 (€ 404)
osamělý rodič + 1 dítě (10 let)	GBP 771,85 (€ 1 124)	-	€ 593	SEK 5 470 (€ 582)	SKK 7 250 (€ 210)	CZK 4 840 (€ 172)
osamělý rodič + 2 děti (8, 10 let)	GBP 1001,91 (€ 1 459)	-	€ 883	SEK 7 640 (€ 813)	SKK 9 520 (€ 276)	CZK 6 800 (€ 241)

* Španělsko tvoří 17 autonomních regionů – v každém jiné částky.

Aktuální kurz dle ČNB 7. 2. 2007 – 1 CZK = 0,035549 EUR, 1 SKK = 0,028969 EUR, 1 SEK = 0,10969 EUR

Zdroj: (34)